15 -ാം കേരള നിയമസഭ

16 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 1399 **03-02-2026 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്**

കേരള ടൂറിസത്തിന്റെ പ്രചാരവും അംഗീകാരവും

ചോദ്യം	ഉത്തരം
ശ്രീ വി ജോയി, ശ്രീ. യു. ആർ. പ്രദീപ്, ശ്രീ. എ. രാജ, ശ്രീ. കെ. പ്രേംകുമാർ	**ശ്രീ. പി.എ.മുഹമ്മദ് റിയാസ് (പൊതുമരാമത്ത്-വിനോദസഞ്ചാര വകുപ്പ് മന്ത്രി)**

ചോദ്യം

(എ) കേരള ടൂറിസത്തെ വിദേശ വിപണികളിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനായി സർക്കാർ സംഘടിപ്പിച്ചതോ പങ്കെടുത്തതോ ആയ അന്താരാഷ്ട്ര ടൂറിസം എക്സിബിഷൻ, മാർക്കറ്റിംഗ് ക്യാമ്പയിൻ, ഡിജിറ്റൽ ക്യാമ്പയിൻ എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുമോ;

ഉത്തരം

(എ) കേരള ടൂറിസത്തെ വിദേശ വിപണികളിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനായി കേരള ടൂറിസം സ്ഥിരമായി ലോകമെമ്പാടുമുള്ള പ്രമുഖ ടൂറിസം ട്രേഡ് ഫെയറുകളിൽ പങ്കെടുക്കുകയും, പ്രമുഖ വിദേശ രാജ്യങ്ങളിൽ B2B (Business to Business) മീറ്റുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

2025-26-ൽ കേരള ടൂറിസം പങ്കെടുത്ത/പങ്കെടുക്കുന്ന പ്രധാന അന്താരാഷ്ട്ര ടൂറിസം ട്രേഡ് ഫെയറുകളും, B2B (Business to Business) മീറ്റുകളും ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

അന്താരാഷ്ട്ര ടൂറിസം ട്രേഡ് ഫെയറുകൾ

1	PATA Travel Mart, Bangkok	Thailand	26/08/2025-28/08/2025
2	IFTM Paris	France	23/09/2025-25/09/2025
3	WTM London	UK	04/11/2025-06/11/2025
4	FITUR Madrid	Spain	21/01/2026-25/01/2026
5	ITB Berlin	Germany	03/03/2026-05/03/2026
6	MITT Moscow	Russia	11/03/2026-13/03/2026

അന്താരാഷ്ട്ര B2B (Business to Business) മീറ്റുകൾ:

1	B2B Meet, Tokyo	Japan	16/09/2025
2	B2B Meet, Kuala Lumpur	Malaysia	18/09/2025
3	B2B Meet, Zurich	Switzerland	29/09/2025

4	B2B Meet, Stockholm	Sweden	01/10/2025
5	B2B Meet, New York	USA	14/10/2025
6	B2B Meet, Atlanta	USA	16/10/2025
7	B2B Meet, Los Angeles	USA	20/10/2025
8	B2B Meet, Hamburg	Germany	10/11/2025
9	B2B Meet, Munich	Germany	12/11/2025
10	B2B Meet, Rome	Italy	27/01/2026
11	B2B Meet, Barcelona	Spain	24/02/2026
12	B2B Meet, Paris	France	26/02/2026
13	B2B Meet, St. Petersburg	Russia	16/03/2026

കേരള ടൂറിസം ഫെയ്സ്ബുക്ക്, ഇൻസ്റ്റഗ്രാം, റ്റിറ്റർ, ലിങ്ക്ഡ് ഇൻ, യൂട്യൂബ്, ത്രഡ്സ്, പിൻഡെറസ്റ്റ് എന്നീ വിവിധ സോഷ്യൽ മീഡിയ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളിലൂടെ ഡിജിറ്റൽ മാർക്കറ്റിംഗ്, ടൂറിസം പ്രൊമോഷൻ ക്യാമ്പയിനുകൾ ചെയ്തുവരുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ ഡെസ്റ്റിനേഷൻ പ്രൊമോഷൻ ഇൻഫ്ലുവൻസർ ആക്ടിവിറ്റി, പോസ്റ്റ് മൺസൂൺ ക്യാമ്പയിൻ, ഡൊമസ്റ്റിക് സമ്മർ ഹോളിഡേയ്സ് ക്യാമ്പയിൻ, സോഷ്യൽ മീഡിയ ഇൻഫ്ലുവൻസർ ആക്ടിവിറ്റി ക്യാമ്പയിൻ കൊളാബറേഷൻ വിത്ത് നാഷണൽ/ഇന്റർ നാഷണൽ ഇൻഫ്ലുവൻസേഴ്സ് എന്നീ വിവിധ ഇൻഫ്ലുവൻസർ ആക്ടിവിറ്റി ക്യാമ്പയിനുകളും ടൂറിസം പ്രൊമോഷനു വേണ്ടി സംഘടിപ്പിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുത ക്യാമ്പയിനുകൾ വഴി അന്താരാഷ്ട്ര തലത്തിൽ സംസ്ഥാനത്തെ ഒരു പ്രധാന ടൂറിസം/ യാത്രാ കേന്ദ്രമാക്കി മാറ്റുന്നതിനായി കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

വിവിധ സോഷ്യൽ മീഡിയ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളായ യൂട്യൂബ്, ഇൻസ്റ്റാഗ്രാം, ഫേസ്ബുക്ക് തുടങ്ങിയ നവ മാധ്യമങ്ങളി ലൂടെ കേരളത്തിന്റെ തനതായ പ്രകൃതി സൗന്ദര്യം കാഴ്ച വയ്ക്കുന്ന ഷോർട്ട് വീഡിയോകൾ, റീലുകൾ എന്നിവ പ്രദർശിപ്പിച്ചു വരുന്നു. സമ്മർ ക്യാമ്പയിന്റെ ഭാഗമായി ഇന്ത്യയിലെ വിവിധ സിറ്റികളിൽ റേഡിയോ, സിനിമ ഹാൾ, OTT, പ്രിന്റ് ടെലിവിഷൻ തുടങ്ങിയ മാധ്യമങ്ങളിൽ പരസ്യങ്ങൾ ചെയ്തു വരുന്നു. കൂടാതെ മിഡിൽ ഈസ്റ്റിലെ ദുബായ് ഇന്റർനാഷണൽ എയർപോർട്ട്, കിംഗ് ഖാലിദ് ഇന്റർനാഷണൽ എയർപോർട്ട് (റിയാദ്), മസ്കറ്റ് ഇന്റർനാഷണൽ എയർപോർട്ട് എന്നിവിടങ്ങളിൽ OOH ലും ഫേസ്ബുക്ക്, യൂട്യൂബ്, ഇൻസ്റ്റാഗ്രാം, ഗൂഗിൾ ആഡ്സ് എന്നീ സോഷ്യൽ മീഡിയ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളിലും പ്രചാരണം നടത്തി വരുന്നു.

(ബി)	കേരള ടൂറിസത്തെ വിദേശ ടൂർ ഓപ്പറേറ്റർമാർക്കും എയർലൈൻ കമ്പനികൾക്കുമായി പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനായി സർക്കാർ	(ബി)	കേരള ട്രാവൽമാർട്ട് എന്ന പേരിൽ വിപുലമായ പരിപാടി സംഘടിപ്പിക്കുകയും വിദേശ ടൂർ ഓപ്പറേറ്റർമാർക്കും സഞ്ചാരമേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവർക്കും കേരളത്തെ പരിചിതമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കേരള ടൂറിസത്തെ വിദേശ ടൂർ ഓപ്പറേറ്റർമാർ, എയർലൈൻ കമ്പനികൾ, തുടങ്ങിയവരുമായി

	എന്തെല്ലാം പദ്ധതികളാണ് ആവിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്നത്; വ്യക്തമാക്കാമോ;		പരിചയപ്പെടുന്നതിന്, ടൂറിസം വകുപ്പ് തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട വിദേശരാജ്യങ്ങളിൽ ബിസിനസ് മീറ്റുകൾ (B2B Meets) സംഘടിപ്പിക്കുകയും പ്രധാന വിദേശ ട്രേഡ് ഫെയറുകളിൽ പങ്കെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ വിദേശ രാജ്യങ്ങളിൽ വിവിധ മാർക്കറ്റിംഗ് ക്യാമ്പയിനുകളും ടൂറിസം വകുപ്പ് നടത്തിവരുന്നുണ്ട്. കേരള ടൂറിസത്തിന്റെ 'ലുക്ക് ഈസ്റ്റ്' മാർക്കറ്റിംഗ് നയം നടപ്പിലാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി, മലേഷ്യൻ എയർലൈൻസും കേരള ടൂറിസവും സഹകരിച്ച് 2025 ഏപ്രിൽ 9 മുതൽ 13 വരെ തിരുവനന്തപുരത്ത് ഒരു ജോയിന്റ് മെഗാ FAM ട്രിപ്പും മീറ്റും സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചൈന, ജപ്പാൻ, മലേഷ്യ, ഓസ്ട്രേലിയ, ന്യൂസിലാൻഡ് തുടങ്ങിയ കിഴക്കൻ മേഖലകളിലെ പ്രധാന രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വിനോദസഞ്ചാരികളെ കേരളത്തിലേക്ക് ആകർഷിക്കുകയും, തിരുവനന്തപുരത്തെ ഒരു പ്രീമിയർ ടൂറിസം കേന്ദ്രമായി ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം. ഈ പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി, 2025 ഏപ്രിൽ 9-ന് അന്താരാഷ്ട്ര ട്രാവൽ ഏജന്റുമാരെയും കേരളത്തിലെ ഇൻബൗണ്ട് ടൂറിസം ബിസ്സിനസുകാരേയും ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന മീറ്റ് സംഘടിപ്പിച്ചു. തുടർന്ന് ഏപ്രിൽ 9 മുതൽ 13 വരെ മെഗാ FAM ട്രിപ്പും നടന്നു. ഏകദേശം 76 അന്താരാഷ്ട്ര പ്രതിനിധികളും കേരള ടൂറിസം മേഖലയിലെ 50 സ്റ്റേക്ക്ഹോൾഡർമാരും പരിപാടിയിൽ പങ്കെടുത്തിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ വിദേശ ടൂർ ഓപ്പറേറ്റർമാർക്കായുള്ള ഫാം ടൂറുകളും സംഘടിപ്പിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. Kerala Responsible Tourism Mission Society യുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഓണത്തോടനുബന്ധിച്ച് 2025 സെപ്റ്റംബർ 4 മുതൽ 10 വരെ സംഘടിപ്പിച്ച കൾച്ചറൽ എക്സ്ചേഞ്ച് പ്രോഗ്രാമിന്റെ ഭാഗമായി ഇന്ത്യ ഉൾപ്പെടെ UK, France, South Korea, Indonesia, Thailand, Vietnam, Taiwan, Nepal, Sri lanka, Romania എന്നീ രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള പ്രമുഖ ടൂർ ഓപ്പറേറ്റർമാർ, റെസ്പോൺസിബിൾ ടൂറിസത്തിന്റെയും, സസ്റ്റൈനബിൾ ടൂറിസത്തിന്റെയും പ്രധാന പ്രചാരകരായി നിൽക്കുന്ന 12 പേർ ഈ പ്രോഗ്രാമിൽ പങ്കെടുത്തു.
(സി)	കഴിഞ്ഞ പത്ത് വർഷക്കാലത്തിനുള്ളിൽ ടൂറിസം മേഖലയിൽ ദേശീയ, അന്തർദേശീയ തലങ്ങളിൽ നിന്നും സംസ്ഥാനത്തെ തേടിയെത്തിയ അംഗീകാരങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണ്; വിശദമാക്കാമോ?	(സി)	സംസ്ഥാനത്ത് ടൂറിസം മേഖലയിലും ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം മേഖലയിലും ലഭിച്ച പുരസ്കാരങ്ങൾ ***International Awards*** *World's Greatest Places 2026 - Alappuzha – Time Magazine* *Golden City Gate Awards 2025 at ITB Berlin* Campaign – Come together in Kerala Music Video – Subha Mangalyam *Pacific Asia Travel Association (PATA)*

Gold Award for Digital Marketing Campaign – Whats App Maya Holiday Heist – Online Contest, 2024

Gold Award for Marketing Campaign (State and City - Global) – Pack Up for Kerala, 2023

Gold Award for Printed Marketing Campaign – Change of Air Campaign, 2022

World Travel Market (WTM), London

Best Stand Award, WTM 2023

WTM –GLOBAL RT AWARDS 2022

Category: Conserving Water and improving water scarcity & supply for neighbors Recipient Water Street by RT Mission.

WTM Global Award for Best Local Sourcing Craft & Food

Responsible Tourism Awards – RT STREET Project, 2022

Responsible Tourism Awards - Aimanam Responsible Tourism Project, 2021

Aymanam Model RT Village is listed as one of the must watch destination in 2022.

India ICRT Awards

Gold award for Beypore RT project in Employing and Up skilling Local Community, 2024

Gold award for VLE in Best for Local Sourcing, Craft and Food, 2023

Gold award in plastic waste elimination, water conservation, (under the Water STREET Project), diversification in the tourism sector and revival of post-COVID tourism., 2022

Gold Awards by ICRT International on September 2022 Destination Building Back Better- Post Covid

Gold Awards by ICRT International on September 2022 - Increasing Diversity in Tourism- How Inclusive is our Industry?

Gold Awards by ICRT International on September 2022 - Conserving Water and improving water scarcity & supply for neighbors)

Travel And Leisure Awards

India Reader's Choice Awards – Best Wedding Destination, 2022

Traveller Review Awards - Kerala is ranked No.1 in the 'Most Welcoming Region in India', 2022

Travel + Leisure Global Vision Award 2022- Recipient: Responsible Tourism Mission Kerala

Best Wellness Destination - 2026

National Awards

India Today News Magazine – Most Happy State, 2022

Indian Responsible Tourism Awards 2021- Category: Best Future Forward State

Best Tourism Village Gold Award 2023 - Kanthalloor STREET Project.

Best Tourism Village Award 2024 – Kumarakom has been selected in the Best Agri Tourism Village category.

Best Tourism Village Award 2024 - Kadalundi has been selected in the Best Responsible Tourism Village category.

Misc

NitiAayog 1st Place in SDG development index. – 2020-21

Global Vision Award -2022

Booking.com Travel Review award -2022

2016

WTM, London

Kerala Pavilion - People's Choice Award for the Best Stand, as voted by the WTM Social Media Community

Kerala Pavilion -Best Stand Features Award

Travel + Leisure India & South Asia Poll

Kerala - Best Honeymoon Destination in India

Magzimise Awards

Slow Down Print Campaign -Silver Award in Travel & Tourism Category

Pacific Asia Travel Association

Visit Kerala Television Campaign – Gold Award in Marketing category

Kerala Tourism E Newsletter – Gold Award

National Tourism Awards

Social Media/ Mobile App - Most Innovative use of Information Technology

Spice Route Coffee Table Book – Excellence in Publishing in English Language

Great Backwaters German Brochure - Excellence in Publishing in Foreign Language

Wayanad – Best Responsible Tourism destination

Sargaalaya Arts and Crafts Village –Best Rural Tourism Project

Conde-Nast Traveller Readers Travel Awards - Best Leisure Destination, 2016

Bangalore Ad Club Awards

Kerala Film Shoot Brochure – Gold in Brochure Category

Maya, Whatsapp Campaign – Silver in Media Integration with traditional media category

New Market Brochure – Silver in Brochure Category

World Tourism Day Ad – Silver in Single Press ad Category

Slow Down Print Campaign – Bronze in Press Campaign Category

Creative Abby Awards

Kerala Blog Express –Winner in Social Media Outreach Category

Indian Creative Excellence Awards 2016, Delhi

Slow Down Campaign – Gold in Print Advertising Category

Golden City Gate, ITB Berlin

Responsible Tourism Films - Silver for Multimedia Campaign

FITUR, Madrid

Kerala Pavilion - Best Stand Award for Design, Communication and Professionalism

Lonely Planet- Travel Awards

Kerala best destination for families

2017

WTM, RT Award

Kumarakom wins top honours as a global leader in Responsible Tourism at the WTM Responsible Tourism Awards 2017

National Tourism Awards

1.Best Tourism Promotion Publicity Material (States and UTs)

- Your Next Blockbuster Destination**-** A Film Tourism Brochure by Department of Tourism, Government of Kerala

2. Excellence in Publishing in Foreign language other than English

- (Joint Winner) Reanimar – EnelPropioPais de Dios (Spanish brochure) by Department of Tourism, Government of Kerala

3. Best Responsible Tourism Project / Initiative - (Joint Winner) Responsible Tourism in Kumarakom, Department of Tourism, Government of Kerala

4. Best State / UT Comprehensive Development of Tourism(Rest of India)

- (Third Prize **-** Joint Winner) Kerala

5. Best Civic Management of a Tourist Destination Category 'C'

-Sarovaram Bio Park, Kerala

6. HALL OF FAME AWARD- Most Innovative Use of Information Technology- Social Media / Mobile App

- Department of Tourism, Government of Kerala

PATA Gold Award 2017

PATA Gold Award 2017 for Consumer Travel Brochure**-** Film Tourism Brochure

Lonely planet award for BEST DESTINATION FOR ROMANCE: INDIA MUNNAR, KERALA 2017

Better Holiday Award for India's Favourite Waterfront Destination 2017

Outlook Traveller Award -Best Destination for Wellness and Spirituality 2017

2018

International Awards

1. INTERNATIONAL TRAVEL AND TOURISM GOLD AWARD FOR BEST IN RESPONSIBLE TOURISM - KERALA TOURISM,2018

2. WTM RESPONSIBLE TOURISM GOLD AWARD- BEST FOR MANAGING SUCCESS-KUMARAKOM, 2018

3. TRAVEL AND LEISURE AWARD FOR BEST HONEYMOON DESTINATION IN INDIA-KERALA ,2018

4. PATA GOLD AWARDS FOR TRAVEL ADVERTISEMENT PRINT MEDIA- YALLA KERALA, MIDDLE EAST CAMPAIGN, 2018

5. PATA GOLD AWARDS FOR TRAVEL POSTER- LIVE INSPIRED -BIENNALE POSTER, 2018

6. INDIAN RESPONSIBLE TOURISM OUTSTANDING ACHIEVEMENT AWARD IN 2018

7. SOCIAL SAMOSA AWARD, 2018

8. BEST FACE BOOK PAGE AWARD,2018

9. DAS GOLDENE STADTTOR AWARD FOR BIENNALE PRINT CAMPAIGN 2018

10. DAS GOLDENE STADTTOR AWARD FOR BIENNALE POSTER CAMPAIGN 2018

11. LONELY PLANET TRAVEL AWARDS FOR BEST DESTINATION FOR FAMILIES 2018

National Tourism Awards

1. BEST STATE / UT COMPREHENSIVE DEVELOPMENT OF TOURISM (REST OF INDIA)- SECOND PRIZE – KERALA-2016-17

2. BEST TOURISM FILM- LIVE INSPIRED -2016-17

3. BEST TOURISM PROMOTION PUBLICITY MATERIAL - EXCELLENCE IN PUBLISHING FOREIGN

LANGUAGE – BOAT RACE BROCHURE- GERMAN-2016-17

4. BEST RESPONSIBLE TOURISM PROJECT / INITIATIVE -RESPONSIBLE TOURISM WAYAND-2016-17

<u>2019</u>

1. PATA GOLD AWARDS FOR TRAVEL ADVERTISEMENT BROADCAST MEDIA- , COME OUT AND PLAY TV CAMPAIGN, 2019

2. PATA GOLD AWARDS FOR WEBSITE, 2019

3. PATA GOLD AWARDS FOR WOMEN EMPOWERMENT INITIATIVE- ETHNIC RESTAURANT AT KUMARAKOM, 2019

United Nations World Tourism Organization (UNWTO)

Accessible Tourism Destination Award, 2019

<u>2020-2022</u>

Grand Award for Marketing - Human By Nature Campaign, 2020

Responsible Tourism Awards - Aimanam Responsible Tourism Project, 2021

Niti Aayog 1st Place in SDG development index. – 2020-21

Global Vision Award -2022

Travel and Leisure golden Vision Award - 2022

Booking.com Travel review award- 2022

Golden City Gate Awards, Berlin

Best Print Campaign, 2020

Best Film, 2020

ഇതിനു പുറമെ കേരള ടൂറിസത്തിന്റെ മികവുയർത്തി നിരവധിയായ ദേശീയ-അന്തർദേശീയ പുരസ്കാരങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. കേരളം ലോകത്ത് കണ്ടിരിക്കേണ്ട 53 ടൂറിസം കേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഒന്ന് ന്യൂയോർക്ക് ടൈംസ്(2023).ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും പട്ടികയിൽ ഇടംനേടിയ ഏക പ്രദേശം കേരളമാണ്. കേരളം ലോകത്ത് കണ്ടിരിക്കേണ്ട 50 ടൂറിസം കേന്ദ്രങ്ങളിലൊന്നായി ടൈം മാഗസിൻ(2022)ൽ തെരഞ്ഞെടുത്തത് കേരളത്തെയാണ്. 2024ൽ ലോകത്ത് കണ്ടിരിക്കേണ്ട ടൂറിസം കേന്ദ്രങ്ങളിൽ കോണ്ടേ നെസ്റ്റേ

			മാഗസിൻ കൊച്ചിയെ തെരഞ്ഞടുത്തു. റഫ് ഗൈഡ്സ് ട്രാവൽ കമ്പനിയുടെ 2026ൽ ലോകത്ത് കണ്ടിരിക്കേണ്ട 26 ഡെസ്റ്റിനേഷനുകളിൽ കേരളത്തെ തെരഞ്ഞടുത്തു. വർക്കല പാപനാശം ബീച്ചിനെ ലോകത്തിലെ ബീച്ചുകളിൽ ഒന്നായി ലോൺലി പ്ലാനറ്റ് തെരഞ്ഞെടുത്തു. ലോകത്തിലെ മുൻനിര യാത്രാ പ്ലാറ്റ് ഫോമുകളിൽ ഒന്നായ Booking.com ന്റെ 2026ൽ നിർബന്ധമായും കണ്ടിരിക്കേണ്ട യാത്രാ കേന്ദ്രങ്ങളുടെ പട്ടികയിൽ കൊച്ചിയും ഇടം പിടിച്ചു. 10 ലോകോത്തര ഡെസ്റ്റിനേഷനുകളുടെ പട്ടികയിൽ ഇടം നേടിയ ഇന്ത്യയിലെ ഏക ഡെസ്റ്റിനേഷനാണ് കൊച്ചി. ലോൺലി പ്ലാനറ്റ് തയ്യാറാക്കിയ 2026ൽ ലോകത്ത് നിർബന്ധമായും അനുഭവച്ചറിയേണ്ട 25 വിഭവങ്ങളുടെ പട്ടികയിൽ കേരളത്തിലെ തനത് ഭക്ഷ്യവിഭവങ്ങൾ ഇടം നേടി. ഈ പട്ടികയിൽ ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും ഇടം ലഭിച്ചത് കേരളത്തിലെ വിഭവങ്ങൾക്ക് മാത്രം.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ